

Hollandsche Maatschappij van Landbouw – vergadering over de zg. kaaskwestie

Woensdag 30 November word te Amsterdam de vergadering gehouden van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, over de zoogenaamde kaaskwestie.

In de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* lezen wij daarover het volgende verslag:

Heden werd hier ter stede de 76e [buitengewone] algemeene vergadering gehouden der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, onder leiding van den heer G. Vas Visser. Aanwezig waren o.a de heeren Lovink, directeur-generaal van den landbouw ; F. B. Löhnis, inspecteur van den landbouw ; mr. A. Farf, secretaris van het Ned Landbouwcomité en mr. W. Rosegaarde Bisschop, secretaris van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londend.

De vergadering was zeer druk bezocht – negen-en-veertig afdeelingen zonden vertegenwoordigers en 14 algemeene leden waren opgekomen.

De Voorzitter sprak in zijn openingswoord zijn blijdschap uit over deze groote opkomst. De vraagstukken, die heden behandeld worden, zijn van groot belang voor de algemeene welvaart van ons land, voor den Nederlandschen landbouw en de zuivelbereiding.

In het bijzonder heette spr. welkom den heer De Bie, lid van verdienste, te Rotterdam.

In behandeling kwam hierna het praeadvies van het hoofdbestuur op het rapport der kaascommissie. Men herinnert zich, dat in eene algemeene vergadering der maatschappij, 21 October 1903 gehouden, de vraag besproken werd: „Is het gewenscht, dat maatregelen worden beraamd tot beveiliging van den goeden naam der Goudsche en Edammer kaas?” Aan het einde der vergadering werd toen eene commissie benoemd, om zoo spoedig mogelijk voorstellen te doen, omtrent de beste wijze, waarop zulke maatregelen kunnen worden genomen. Deze commissie heeft de resultaten van hare beraadslagingen in een uitvoerig rapport neergelegd, en zij wijst tweeërlei wegen aan, die tot het voorgestelde doel zouden kunnen leiden, en wel: 1e regeling langs wettelijken weg; 2e oprichting van kaas-contrôle-stations.

Het hoofdbestuur gevoelt het meeste voor de particuliere contrôle, welke eventueel order rijkstoezicht ware te stellen, een en ander gelijk thans reeds geschiedt ten aanzien van de boter.

In verband met bovenstaande acht het eene verdeling der kaas in klassen naar het vetgehalte der droge stof onvermijdelijk. Die klassenverdeling zoude tevens moeten gepaard gaan met de vaststelling van eenige merken, die, op de kaas aangebracht, den koper duidelijk kenbaar maken, welk product hij koopt.

Hiertoe zoude wellicht kunnen dienen de door de commissie bepleite indeeling in:

- a) Vette kaas, bevattende een minimum vetgehalte in de droge stof van 40 percent;
- b) Halfvette kaas, bevattende een vetgehalte in de droge stof van beneden 40 percent tot een minimum van 25 percent;
- c) Kaas met een vetgehalte in de droge stof van beneden 25 percent tot een minimum van 15 percent;
- d) Kaas, met een vetgehalte in de droge stof beneden 15 percent.

Door het aanbrengen van merken op de kwaliteiten, bedoeld onder a, b en c, en het onthouden van eenig merk op de kwaliteit bedoeld onder d, zoude voor een ieder een duidelijk verschil zijn gemaakt.

Ten einde aan de onderwerpelijke zaak een begin van uitvoering te geven en daardoor een particuliere kaascontrôle, zoo mogelijk onder rijkstoezicht, in het leven te roepen, stelt het hoofdbestuur aan de algemeene vergadering voor:

aan het hoofdbestuur op te dragen statuten en een huishoudelijk reglement te ontwerpen en vast te stellen voor een of meer door de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* op te richten kaascontrolestations;

en te besluiten voor dat doel uit de geldmiddelen der maatschappij beschikbaar te stellen een bedrag tot een maximum van f2500;

zich tot de Regeering te wenden om steun.

De Voorz. wees erop, dat het hoofdbestuur omtrent de indeeling der kaassoorten niet positief is. Dat blijft een punt van nadere vaststelling. Het vraagstuk, dat op het oogenblik alles beheerscht, lost zich op in deze vraag: „Wensht men contrôle-stations, of wettelijke maatregelen?”

Dit vraagpunt moet eerst worden opgelost. Van eene wettelijke regeling kan, naar spr.'s overtuiging, in de gegeven omstandigheden geen sprake zijn. De regeering zal wel het particulier initiatief willen steunen, maar zal niet eene wettelijke regeling der zaak ter hand nemen.

Mocht intusschen de regeering toch hiertoe besluiten, dan zou spr. toch het particulier initiatief den voorrang willen verleenen. In verband hiermede dient de aandacht te worden gevestigd op het belang der boter-contrôlestations. De koninklijke besluiten, in België genomen, liggen geheel in de lijn van de houding, door Nederland aangenomen. Men ziet dus, welk een goede werking het particulier initiatief heeft gehad.

Er zijn mensen, die geen enkele regeling willen, en die daarom de bepalingen niet te streng willen maken. Een tweede categorie bestaat uit idealisten met goede bedoeling, die echter meer willen dan ze verkrijgen kunnen. Er moet een begin aan de zaak gemaakt worden, al was het maar alleen uit zelfverdediging. Daarom wenscht het hoofdbestuur in-leven-roeping van kaas-contrôle-stations.

Rotterdam had een voorstel ingediend, om op dadelijke invoering van eene wettelijke regeling aan te dringen.

Zaandam achtte het voldoende, strafbepalingen vast te stellen tegen het maken van magere kaas in den Goudschen of Edammer vorm, z g. kanonkogels. Daarnaast moeten contrôle-stations worden opgericht.

Haarlem (de heer Lieftinck) vond de honding van het H.B. wat onbepaald, wettelijke regeling acht het idealistisch, maar dat is niet de manier om den regeeringssteun te krijgen; er moet met kracht worden opgetreden tegen de „schobbers”, die den naam van den Nederlandschen kaasbereider en handelaaren in het buitenland benadeelen.

Zonder ideaal komen we er niet. Het is de basis van elke goede zaak. Spr. verklaart zich ten sterkste vóór wettelijke regeling. Als de directeur-generaal van den Landbouw, hier aanwezig, dit verzoek steunt, zijn wij reeds half op weg.

De heer Van Rossem uit Rotterdam, lid van de algemeene vergadering, verklaarde zich ook voorstander van wettelijke maatregelen. Van medewerking door particulier initiatief van den handel verwachtte spr. niet veel, en hij meende namens Zuidholland te kunnen spreken. Gestempelde kaas zal in het buitenland duurder worden verkocht dan ongestempelde van dezelfde

de kwaliteit en bovendien zal het voor de handelaars moeilijk zijn om voorraad te houden, als rekening moet worden gehouden met gestempelde en ongestempelde kaas. Ten slotte zal men toch tot wettelijke regeling moeten komen, waarom dan niet dadelijk?

De heer Reyne uit Haarlem noemde de discussie onvruchtbaar, daar verschillende afgevaardigden reeds hun stem in den zak hebben. Spr. is voorstander van eene wettelijke regeling, en hij betreurde het, dat de Voorz. reeds vooraf als zijne meening te kennen gaf, dat de regeering toch geen wettelijke regeling zal geven. Spreker constateerde een verschil tusschen boter- en kaascontrôle; de eerste is eene versterking van de wettelijke regeling tegen overheden, de laatste zou bemoeilijken in hun bedrijf producenten, die ondanks zichzelf zondigen, bijv. doordat de melkmeid wat dikker geroemd heeft. De kaas-contrôle zal slecht werken voor niet-aangesloten. Zij worden op het oogenblik al getroffen door de concurrentie van de fabrikanten van magere kaas en zullen dan bovendien hun goede kaas in het „verdoemboekje” zien komen door een gemerkte kaassoorten.

De heer Koster (Oostzaan) verlangde eene wettelijke regeling om den goeden naam van de goede kaas te handhaven, want op den steun der kaashandelaars mag niet gerekend worden. Dr. v.d. Zande te Hoorn betoogde, dat de kaaswet zal treffen het bedrog. De kaascontrôle daarentegen heeft ten doel, aan den buitenlandsche kooper de gelegenheid te geven, te zien wat hij koopt. En dan zal hij voor de goede kaas ook wel meer willen betalen. Spr. verwacht dus zeer veel van het particulier initiatief.

De voorzitter merkte op, dat verschillende afgevaardigden een blanco mandaat hebben. De discussie behoeft dus niet onvruchtbaar te zijn. Spr. stipt nog eens zijne persoonlijke meening aan. Men zal alleen rijkswedewerking krijgen, als het particulier initiatief aanvangt. Den heer Reyne, die er op gewezen had dat f2500 niet voldoende is voor de oprichting van een station, antwoordde spr, dat dit ook zijne meening was. Maar dit is slechts de eerste stap. Wordt deze gedaan, dan zullen ook spoedig de rijkssanctie en het rijkstempel worden gegeven.

De heer De Jong (Hoorn) ontkent, dat de prijzen der Hollandsche kaas in het buitenland gedrukt zijn. En hij noemt ten bewijze verschillende noteeringen. De producenten moeten de hand in eigen boezem steken. Er wordt op het oogenblik in Noordholland niet gedaan, wat gedaan kan worden, om den naam van de Edammer kaas hoog te houden.

Pauze [...]

Bij de hervatting der ochtenddiscussie merkte mr. Rosegaarde Bisschop op dat wettelijke regeling zeer zeker gewenscht is. Maar gezien de zeer verdeelde meening, moet eerst worden vastgesteld, wat men in bijzonderheden verlangt. Het hoofdbestuur wil de zaak daarom eerst onderzoeken, iets wat spr. ondersteunde. Spr. verzekerde den heer De Jong, dat de Nederlandsche kaas te Londen zoo goed als onverkoopbaar is. Verhinderd moet worden, dat de buitenlandsche verkoper ons product verknoeit door de slechte soorten voor de goede te verkoopen en daarvoor moeten kaas-contrôle-stations worden opgericht.

In het vervolg zijner rede wees mr. Rosegaarde Bisschop nog op den tegenstand, dien ook de boter-controlestations in den aanvang ondervonden, en hij hield - tegen enkele ontkenningen uit de vergadering - vol, dat de meerderheid der eerlijke boter-producenten thans bij de stations is aangesloten. De wetgever kan geen contrôle geven. Hij kan alleen straffen. Het particulier initiatief moet ingrijpen en de regeering moet later deze contrôle leiden.

Mr. Ferf, [Den Haag], geloofde, dat deze kwestie in verschillende afdeelingen onvoldoende besproken is. Daarom zou hij de zaak - gehoord deze besprekingen - nog eens in de afdeelingen willen behandelen, om op een later te houden vergadering eene beslissing te nemen. [Applaus]

De heer Bos, zuivelconsulent, verklaarde zich met nadruk voor eene particuliere regeling. Spr. vereenigde zich overigens met het voorstel des heeren Ferf.

Dr. Schey sloot zich aan bij hetgeen door dr. v.d. Zinde was aangevoerd, en verschillende sprekers repliceerden nog.

Dr. Van Rijn, zuivelconsulent voor Friesland, te Londen, betoogde dat boter, als zoodanig, niet op de echtheid kan worden onderzocht, zonder de afkomst te kennen. Bij boter is dus de bedrijfscontrôle onmisbaar. Bij de kaas niet - zij kan altijd en overal, zonder meer te weten, onderzocht worden. De contróle der kaas is dus eene kwaliteitsbeoordeeling, die der boter eene zuivere contróle voor valsche en niet-vervalschte. Dat is dus het verschil tusschen boter- en kaascontrolestations.

De voorzitter was, evenals de heer Ferf, van oordeel, dat stemming in deze vergadering nog ongewenscht is, en hij stelde voor, de stemming over de hoofdbestuurs-voorstellen tot eene nadere vergadering uit te stellen.

Da vergadering vereenigde zich met deze meening, waarop de discussie tot later datum werd geschorst.

[.....]

Meer in MAP Kaaskwesties: [MAP-Kaaskwesties-opkomst-kaascontole-stations_2012-05-10.pdf](#)